REGERINGSKANSLIET

Slutrapport

2015-01-29

Till Statsrådet Gabriel Wikström

Slutredovisning från den nationella samordnaren för en positiv supporterkultur och mot våld och annan brottslighet i anslutning till idrottsevenemang.

Sammanfattning av uppdraget

Uppdraget beslutades av statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth den 20 september 2013. Samma dag förordnades jag, landshövding Rose-Marie Frebran, som nationell samordnare. Den 1 januari 2014 förordnades docent Agneta Blom som ämnessakkunnig och sekreterare. Uppdraget avslutades den 31 december 2014.
Uppdraget omfattade sammanfattningsvis följande punkter:

- Biträda Kulturdepartementet i arbetet med att stärka den positiva supporterkulturen och motverka våld och brottslighet i idrottssammanhang.
- Verka för ökat förtroende och samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer, förbund och klubbar på central, regional och lokal nivå.
- Stärka den kontinuerliga dialogen mellan aktörerna.
- Beakta de centrala aktörernas arbete på området, de pågående utredningar som är relevanta för uppdraget och betänkandet Mer glädje för pengarna (SOU 2013:19).

I uppdraget ingick att särskilt följa arbetet med följande frågor:

- Pyroteknikanvändning i anslutning till idrottsevenemang.
- Kriminell infiltration i klubbar.
- Nyrekrytering till extrema, våldsbejakande supportergrupper.

Den 6 maj 2014 beslutade ansvarigt statsråd dessutom att den nationella samordnaren skulle ges följande tilläggsdirektiv:

- Undersöka vilka ytterligare insatser som kan genomföras inom ramen för gällande regelverk för att öka nykterheten både vad

avser alkohol och andra droger vid och i anslutning till arenorna där idrottsevenemang genomförs.

- Genomföra ett löpande samråd med de mest berörda klubbarna och idrottsförbunden för att kontinuerligt följa vilka insatser som genomförs, enskilt och gemensamt, för att främja en positiv supporterkultur. Samrådet ska syfta till att ytterligare främja det arbete som bedrivs av klubbar och idrottsförbund och utgöra ett forum för att sprida goda erfarenheter samt stimulera till långsiktiga och samordnade insatser.

Direktiv och tilläggdirektiv återfinns i bilaga 1 och 2.
Denna promemoria utgör min slutredovisning av uppdraget.

Sammanfattning viktiga slutsatser

- Nationella strategin måste genomföras lokalt.
  Inför genomförandet av strategin behövs lokala/regionala träffar med relevanta parter för att inspirera och främja att arbetet lokalt utvecklas i den riktning som samverkansöverenskommelsen förordar för ett effektivt arbete mot otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang. Träffarna måste kunna följas upp med ytterligare möten när lokala parter ber om det. Det är även angeläget att parterna som skrivit under samverkansöverenskommelsen fortsätter med regelbundna träffar på central nivå.
- Regeringen måste fortsätta vara aktiv för positiv supporterkultur. Det är av stor betydelse att regeringen fortsätter visa aktivt intresse för arbetets utveckling för att säkerställa att det blir hållbart på längre sikt.
- Vad står ”supporter” för? Det är viktigt med en livaktig diskussion om begreppets innebörd och hur det eventuellt kan variera mellan klubbar och idrotter.
- Öka kunskaper om maskulinitetskulturen. Ett fortsatt arbete för att motverka våld och brottslighet vid idrottsevenemang måste inkludera insatser för att öka parternas kunskap och medvetenhet om frågor om maskulinitetskultur och våld.
- Det är angeläget att idrottsrörelsen inleder en dialog med medierna för att framföra synpunkter och få en i bästa fall konstruktiv diskussion om hur de kan medverka till att bilden av ordningsstörningar, brottslighet och våld i samband med idrottsevenemang inte överdramatiseras eller sprids på ett olyckligt sätt.
- En dialog med ansvariga på TV-kanaler som sänder idrott kan vara värdefull i syfte att förstärka sådant som är önskvärt i kulturen runt idrotten och få bort sådant som inte är önskvärt.

- Involvera sponsorer i diskussionen. En medveten diskussion med sponsorer och annan kommersiell verksamhet som gynnas av människors intresse för idrott, kan motverka att de mer eller mindre omedvetet gynnar det negativa. Istället kan de involveras i verksamhet som bidrar till idrottsevenemangen som positiva folkfester.
- Utmaning mellan klubbar – tävling i trevligaste stämningen. Klubbarna kan utmana varandra i vilka som kan skapa trevligast stämning vid sina evenemang.
- Ett webbforum bör skapas för spridning av goda exempel och kommunikation mellan berörda idrottsförbund och klubbar. RF kan vara en lämplig värd för ett sådant forum.
- Pilotprojekt kring alkoholhanteringen runt matcher. Jag förordar att ett pilotprojekt under ledning av STAD – Stockholm förebygger alkohol och droger, genomförs med ett antal elitklubbar. Ambitionen bör vara att arbetet sedan kan utvecklas över hela landet.

Hur arbetet bedrivits

Min viktigaste roll som nationell samordnare har under året varit att främja utveckling, understödja processer, vara kommunikationslänk och föra dialog mellan parter. En uppgift som jag prioriterat är att med hjälp av min sekreterare följa arbetet med *En nationell strategi för att minska otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang* som berörda parter arbetat med under ledning av Rikspolisstyrelsen (RPS). I det arbetet har fokus varit att säkerställa att grundläggande gemensamma rutiner, riktlinjer och strategier finns och har förutsättningar att fungera. I jämförelse mellan de lagsporter som medverkat i arbetet, kan jag konstatera att ishockeyn kommit längst i arbetet med gemensamma riktlinjer och rutiner. Även fotbollen lägger ner mycket kraft i sitt säkerhetsarbete. Det finns dock behov av bättre nationell samordning. Dialog förs med klubbar och supportergrupper om hur denna samordning kan ske på ett konstruktivt och bra sätt. Bandyn har en hel del grundarbete som behöver genomföras, men här finns klubbar som har ett väl utvecklat säkerhetsarbete.

Av de särskilda punkter som pekades ut i den nationella samordnarens direktiv, har omständigheterna medfört att problematiken med illegal pyroteknik på supporterläktarna inom framför allt fotbollen, fått stort utrymme i såväl diskussioner som debatt. Frågan om nyrekrytering har kontinuerligt berörts i arbetet med den nationella strategin. Jag har under året också diskuterat frågan om kriminell infiltration i klubbar med olika aktörer.

En nationell strategi för att minska otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang

Den nationella strategin för att minska otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang bygger på samverkan. Följande parter har utformat och skrivit under den: Polisen, Svenska Hockeyligan (SHL), Svenska Ishockeyförbundet (SIF), Svenska Fotbollförbundet (SvFF), Föreningen Svensk Elitfotboll (SEF) och Svenska Bandyförbundet (SvBF). I arbetet har i olika omfattning även medverkat företrädare för Åklagarmyndigheten, Stockholms brandkår, Stockholm Globe Arenas (SGA) samt Sveriges kommuner och landsting (SKL). Strategin fastställdes i slutet av maj och offentliggjordes vid en presskonferens den 12 juni. Till strategin har även utarbetats en handledning som parterna offentliggjorde den 7 oktober.
Jag har som nationell samordnare inte haft något ansvar i arbetet men genom min sekreterare har jag följt och i viss omfattning bidragit till arbetet under hela 2014. Parterna förordade efter att strategin fastställts, att den nationella samordnaren skulle ta över uppgiften som sammankallande för samverkansgruppen när strategin nu ska omsättas i konkret arbete regionalt och lokalt. Jag har därför kallat samverkansparterna till möte vid två tillfällen under året, i oktober och december, för att få en redovisning av vilka aktiviteter som kommit igång eller planeras i syfte att omsätta strategin i praktiken. I december genomförde jag på parternas begäran även en frågestund med åklagare i syfte att reda ut vad som krävs för att effektivt kunna lagföra brott som begås i anslutning till idrottsevenemang. Min sekreterare har mellan dessa möten på mitt uppdrag kallat en beredningsgrupp med företrädare för parterna i syfte att ytterligare underlätta dialogen mellan dem under genomförandeprocessen. Till dessa möten har även företrädare för Stockholms brandkår och Stockholm Globe Arenas (SGA) bjudits in. Minnesanteckningar från samtliga möten finns tillgängliga i regeringskansliets diarium.

Uthålligt stöd till arbetet med att finna gemensamma rutiner och grunder för fungerande dialog i lokal samverkan

Den nationella strategin är en bra grund för att driva samverkan i arbetet med att få bukt med negativa och farliga beteenden och händelser vid idrottsevenemang. Jag uppfattar dock ledarskapet kring arbetet som än så länge lite ostadigt då alla parter inte går i samma takt. Parternas samverkan underlättats av stöd från en nationell samordnare.
Jag bedömer det som angeläget att parterna som skrivit under samverkansöverenskommelsen fortsätter med regelbundna träffar på central nivå även under 2015. Inför genomförandet av strategin bör de även ordna lokala/regionala träffar med relevanta lokala parter för att inspirera och främja att arbetet lokalt utvecklas i den riktning som samverkansöverenskommelsen förordrar för ett effektivt arbete mot otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang. Träf-

farna måste kunna följas upp med ytterligare möten när lokala parter ber om det. Särskilt viktigt är att få till stånd sådana regionala träffar i storstadsområdena Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Exempel på andra områden där jag bedömer att det finns goda förutsättningar att samla parterna och snabbt komma igång med motsvarande arbete är Örebro och Östergötlands län.

Samtal/möten med klubbar

En viktig del av mitt arbete har varit att upprätthålla dialog med företrädare för olika klubbar och andra relevanta aktörer. I november 2013 deltog jag i en konferens i Göteborg på temat *Alkohol, maskulinitet, idrott och våld* arrangerad av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Där betonade jag särskilt betydelsen av att skapa samsyn mellan berörda parter genom uppriktig dialog och förtroendeskapande åtgärder.
Jag och/eller min sekreterare har under 2014 haft möten med företrädare för Svenska Fotbollförbundet (SvFF), Svensk Elitfotboll (SEF), Svenska Hockeyligan (SHL), Svenska Bandyförbundet (SvBF), Djurgården Fotboll, Malmö FF, Helsingborgs IF, Örebro SK, IFK Göteborg, AIK Fotboll, Hammarby Fotboll, GAIS, HV71 Hockey, Leksands IF, Örebro Hockeyklubb, Hammarby Bandy och Villa/Lidköping Bandyklubb. Dessutom deltog min sekreterare i SvFF och SEFs interna säkerhetskonferens i april och SHLs interna säkerhetskonferens i augusti. Hon närvarade vid en endagsöverläggning i Helsinborg i maj 2014 mellan fem fotbollsklubbar: AIK, Djurgårdens IF Fotboll, Helsingborgs IF, IFK Göteborg och Malmö FF. Hon deltog som föreläsare vid en konferens om supporterkultur i Linköping i oktober arrangerad av Östergötlands läns idrottsförbund i samverkan med Länsstyrelsen i Östergötland.
Jag och/eller min sekreterare har vidare haft möten med Rikspolisstyrelsens nationella samverkansgrupp, Polisen i Skåne, Polisen i Västra Götaland, Riksidrottsförbundet (RF) och samverkansgrupper för idrottsfrågor som finns vid Länsstyrelsen i Örebro och Länsstyrelsen i Stockholms län.
Samtal har förts med supporter- och evenemangspoliser på flera orter, Supporter Liaison Officers (SLO) i flera klubbar, ordföranden för Sveriges förenade supporterunion (SFSU), företrädare för organiserade supportrar i några klubbar och näringslivsföreträdare med intresse för frågorna. Min sekreterare har kallat ett särskilt möte med företrädare för Rikspolisstyrelsen (RPS) och Sveriges kommuner och landsting (SKL) för att initiera diskussionen hur redan befintliga strukturer för brottsförebyggande samverkan på lokal nivå kan användas för att förverkliga intentionerna i den nationella strategin.

Besök vid matcher

Under arbetet med den nationella strategin gjordes studiebesök vid en hockey- och en fotbollsmatch för att följa arbetet med ordning och motverkan av brottsliga aktiviteter i anslutning till match där min sekreterare deltog. I båda fall derbyn mellan Djurgården och AIK i Stockholm och matcherna spelades på Hovet (25 mars) respektive Tele2 arena (16 april). Gruppen konstaterade att det gjordes mycket bra säkerhetsarbete i anslutning till matcherna men att det även fanns frågor att diskutera vidare för att hitta bra lösningar på problem, t.ex. att se till så människor inte står och täpper till ingångar till läktarna eller i gångar mellan läktarsektioner.
Jag och/eller min sekreterare har därutöver varit observatör och följt arbetet med säkerhet och upprätthållande av ordning vid följande matcher:

Fotboll

Djurgårdens IF-Halmstad BK (6 april på Tele2 arena i Stockholm).
Malmö FF-AIK (26 maj på Swedbank arena i Malmö).
Örebro SK-Djurgårdens IF (30 maj på Behrn arena i Örebro).
Malmö FF-IFK Göteborg (10 augusti på Swedbank arena i Malmö).
Malmö FF-Helsingborgs IF (21 september på Swedbank arena i Malmö).
Örebro SK-IFK Göteborg (24 september på Behrn arena i Örebro).
IFK Göteborg-Djurgårdens IF (29 september på Gamla Ullevi i Göteborg).
AIK-Malmö FF (5 oktober på Friends arena i Solna).
Herrlandskamp Sverige-Ryssland (9 oktober på Friends arena i Solna).
GAIS-Hammarby (26 oktober på Gamla Ullevi i Göteborg).

Ishockey

Örebro Hockeyklubb-Frölunda (premiärmatch 13 september på Behrn arena i Örebro).
Örebro Hockeyklubb-Leksand (18 oktober på Behrn arena i Örebro. Skärskilda arrangemang för bortalagets supportrar av intresse).

Bandy

Hammarby-Tillberga SK (19 november på Zinkendamms isstadion i Stockholm).
Villa/Lidköping-Vänersborg (29 november på Sparbanken Lidköping arena i Lidköping).

Konferens om positiv supporterkultur

För att balansera fokus i arbetet, så att inte enbart det negativa fick uppmärksamhet, och för att ge stöd och erkännande till allt konstruktivt arbete som läggs ner i klubbarna landet runt, tog jag initiativ till att i

samarbete med Fryshuset ordna en endagskonferens om positiv supporterkultur under rubriken *Folkfest eller brottsplats?* i Fryshusets lokaler vid Hammarby sjöstad i Stockholm den 7 maj. Programmet bestod av föreläsningar, dramatiseringar och panelsamtal och uppskattades mycket av dem som deltog. Tyvärr visade det sig vara svårare att nå ut med inbjudan till alla klubbar och supportergrupper än arrangörerna förutsett, varför deltagarantalet blev mindre än vi hoppats på. Totalt deltog cirka 75 personer under dagen. De som ville inbjöds sedan av Djurgårdens IF Fotboll till Tele2 arena för att se matchen Djurgårdens IF-Kalmar FF.

Hot och våld mot personer inom fotbollen

Utöver de punkter av särskilt intresse som fanns i direktiven, har jag även identifierat behov att diskutera frågan om hot och våld mot personer verksamma inom lagsporterna. Jag har bland annat bistått SvFF med underlag för hur de kan strukturera upp sitt arbete med att förebygga och hantera förekomsten av hot och våld mot personer aktiva inom fotbollen. Dels genom att min sekreterare deltog vid möte med SvFF:s säkerhetsgrupp och dels genom en promemoria i ämnet som lämnats till gruppen (se bilaga 3).

Förberedelser för uppdraget om att minska alkohol och droger

I tilläggsuppdrag från regeringen fick jag i maj i uppdrag att särskilt lägga förslag om hur man, inom ramen för nuvarande regelverk, kan vidta åtgärder för att öka nykterheten avseende både alkohol och narkotika i anslutning till matcher. Frågan är också berörd i den nationella samverkansstrategin. Jag och/eller min sekreterare har hållit flera möten med *STAD – Stockholm förebygger alkohol och droger*, som har omfattande erfarenhet av den typ av arbete som jag tror behövs i sammanhanget.
Jag förordar att ett pilotprojekt under ledning av STAD genomförs med elitklubbarna i Stockholmsområdet med ambitionen att arbetet sedan kan utvecklas över hela landet. Projektet bör få följande utformning:

1) Behovsanalys: STAD genomför intervjuer med berörda personer för att skapa en lägesbild över hur kunskap och motivation ser ut. Viktig del i detta är att skapa delaktighet och engagemang hos dem som ingår i projektets målgrupp; publikvärdar, vakter, poliser, med flera.
2) Göra en kartläggning om vad som redan görs i Sverige och utomlands vad gäller alkohol- och drogpåverkan i anslutning till idrottsevenemang.
3) Bilda en referensgrupp med företrädare för nyckelaktörer. I samverkan med gruppen formulera en aktionsplan som ska innehålla följande konkreta punkter:
    a. Vad är det som ska göras?
    b. Hur ska det genomföras?

4) Utifrån pilotprojektets resultat, utforma en handlingsplan som kan användas som grund för motsvarande arbete i hela Sverige.
5) Utforma en plan för hur insatserna inom såväl pilotprojektet som för den tänkta fortsättningen i hela landet ska utvärderas med såväl kvantitativa och kvalitativa metoder.

Särskilt viktiga delar i arbetet:

- Inventering av fysiska miljöer på och vid idrottsarenorna i syfte att identifiera platser där det är lätt att komma åt alkohol och droger.
- Utforma och genomföra utbildning med nyckelgrupper om ansvarsfull alkoholservering och hur man ska hantera berusade och påverkade personer. Även öka medvetenhet om de medverkandes egen inställning till alkohol- och droger och påverka deras attityd till vad som är ok och inte.
- Strategisk media- och policyarbete. Gärna stimulera till en kampanj mot alkohol- och droger i anslutning till idrottsevenemang där kända profiler träder fram som ambassadörer.
- Dialog med kommersiella aktörer som pubar, TV-bolag och även arrangörer av supporterresor.

Jag har inte haft några resurser till mitt förfogande för att starta upp ett arbete med STAD. Stort intresse finns för att arbetet kommer igång hos både klubbar, polis och arenaägare. Då hög konsumtion av alkohol och användning av andra droger är en tydligt bidragande faktor till ordningsstörningar och våld i samband med idrottsevenemang, är det enligt min mening mycket viktigt att studier av den typ som STAD erbjuder kan genomföras under de kommande åren. Systembolagets alkoholforskningsråd har i december 2014 beviljat 150 000 kr för en inledande promillestudie vid fotbollsmatcher. Jag har till min glädje även fått veta att Folkhälsomyndigheten i januari 2015 beviljat 1,7 miljoner kronor till projektet.

Pyroteknikfrågan

Frågan om supportrars användning av illegal pyroteknik under och i anslutning till idrottsevenemang, och då i synnerhet fotbollsmatcher, har under året varit en kontroversiell symbolfråga i diskussionen om ordningsstörningar och illegala aktiviteter vid idrottsevenemang. Den illegala pyrotekniken kräver åtgärder eftersom den utgör en fara för de människor som besöker idrottsevenemangen. Pyroteknikpjäserna utsöndrar stark värme och risken finns att det börjar brinna på läktaren med skador på material och i värsta fall människor som följd. Många pjäser utvecklar tjock rök som är hälsovådlig att andas in. Den illegala pyrotekniken har inneburit dryga böter och sannolikt också förlorade

intäkter för klubbarna. För funktionärer och spelare innebär den arbetsmiljöproblem genom en ohälsosam miljö på arenorna. För polisens och andra myndigheters del handlar pyroteknikfrågan om deras skyldighet att motverka brott och förebygga brand på läktarna som leder till skador på material och i värsta fall människor.
Vissa supportergrupper använder pyrotekniken i syfte att skapa spektakulära specialeffekter i så kallade tifon. För dessa supportrar har parterna bakom den nationella strategin enats om att understödja möjligheter att använda pyroteknik på ett legalt sätt. Inom ishockey och bandy använder vissa klubbar redan idag den möjligheten. Jag stödjer denna linje med att använda pyroteknik i legala och säkra former vid idrottsevenemang. Genomförandet av försök med legal pyroteknik inom fotbollen blir ett uppdrag för klubbarna tillsammans med deras organiserade supportergrupper. Inledningsvis är det tre klubbar som visat intresse.
Min uppfattning är att möjligheterna till legal pyroteknik kommer att bidra till att den illegala pryotekniken och de risker den medför, minskar. Jag tror dock inte att den kommer att försvinna helt. Det finns individer som använder den illegala pyrotekniken mer som en maktsymbol än som bidrag till stämningshöjande tifon. Denna brottslighet behöver parterna fortsätta att vidta åtgärder mot. I den nationella strategin finns ett särskilt avsnitt om hur detta kan gå till. Fotbollen behöver dock anpassa åtgärderna efter sina regelverk och förutsättningar. Det arbetet pågår och jag är övertygad om att parterna i samverkan under 2015 kommer att kunna vidta åtgärder som säkrar även fotbollsevenemangen från de risker den illegala pyrotekniken innebär.

Supporterbegreppet

Jag har konstaterat att det inte finns någon enhetlig definition av begreppet ”supporter” och att detta sannolikt bidrar till att skapa osäkerhet i hur arbetet mot ordningsstörningar och våld samt främjande av en god supporterkultur kan utvecklas på bästa sätt. I ett tidigt skede av arbetet med den nationella strategin författade min sekreterare en enkel promemoria om supporterbegreppet som visade hur olika synsätt överlappade eller till och med existerade frikopplat från varandra (se bilaga 4). Det kan finnas skäl att uppmana idrottsrörelsen till en diskussion om supporterbegreppet och tydliggöra vilka som ska inkluderas i detta. Kanske behövs fler begrepp för att alla som går på matcher och stödjer sina lag ska inkluderas? Jag vill peka på RF som en lämplig aktör att ta initiativ till en diskussion om ett utvidgat och tydliggjort supporterbegrepp.

Positiv supporterkultur

Ett annat begrepp som jag upplever måste få en tydlig definition är ”positiv supporterkultur”. I nuläget fylls begreppet med varierat innehåll

beroende på tillfälle och vem som talar om det. I den nationella strategin ges begreppet en innebörd utifrån en negativ utgångspunkt. Där står att *”positiv supporterkultur handlar om en kultur fri från hot, våld och ordningsstörningar”*. I ett positivt supporterskap ingår, enligt strategin, *”att bejaka välkomnande, trygga, säkra och stämningsfulla arrangemang”*. Vad det innebär mer konkret återstår dock att förtydliga.
Enligt min uppfattning skulle utvecklingen av ett framgångsrikt arbete med att skapa en positiv supporterkultur med all säkerhet främjas av en livaktig diskussion om begreppets innebörd och eventuella variationer mellan klubbar och idrotter.

Den maskulina kulturen runt lagsporter

Kulturen runt lagsporterna är i mångt och mycket utformad av och för män. I den maskulina kulturen ryms vissa normer som tyvärr har en negativ sida där ordningsstörningar, alkoholkonsumtion, grovt språk och i allra värsta fall våld, har en god grogrund. Det finns de som framhåller att kulturen bör ändras genom att fler kvinnor lockas till idrottsarenorna som publik och in i supportergrupperna. Jag har under året hört argument som att ”om det vore varannan damernas på läktarna skulle problemet med ordningsstörningar och våld vara löst”. Det är en synnerligen förenklad slutsats. Idrotten har allt att vinna på att locka så breda grupper ur befolkningen som möjligt till sina evenemang, men skälet till att kvinnorna ska strömma till läktarna kan inte vara att de ska hålla ordning på männen så de inte bråkar.
Problemen som följer med en maskulin kulturs sämre sidor måste lösas genom en grundlig diskussion och ändrade attityder till vad som är acceptabelt uppträdande bland män oberoende av kvinnor. Det gäller också att generellt skapa medvetenhet om vilka normer som sätter sin prägel på idrottskulturen och hur detta kan förändras. Enligt min mening finns fortfarande mycket att göra när det gäller värdegrundsarbete inom idrottsrörelsen. Min sekreterare har haft samtal med förbundssekreteraren för Sveriges Kvinno- och tjejjourers riksförbund, som framhållit att de är beredda att bidra i ett sådant arbete om det kommer till stånd. En klubb som tagit initiativ i den andan är AIK genom materialet *Fotboll för alla*. Materialet har uppmärksammats över hela landet och intresse har även visats från internationellt håll.
Ett annat projekt som jag vill lyfta fram i detta sammanhang är *Unga satsar jämt* som bedrivs av Örebro läns idrottsförbund med projektmedel från Allmänna arvsfonden. Projektet fokuserar explicit på genus och hur maskulinitetsnormer sätter prägel på idrottandets villkor. Det långsiktiga målet är att barn och ungdomar ska delta i en jämställd idrott där man tränar och tävlar på lika villkor oavsett kön. Detta ska åstadkommas genom att samla och sprida kunskap för ökad förståelse om hur maskulinitet skapas och påverkar barn och ungas idrottsutövande. Ambitionen är att engagera 200 idrottsaktiva barn och ungdomar samt 50 unga ledare i processarbeten om genus och maskulinitet samt i framtagande av nya

arbetsmaterial och arbetssätt. Ett utbildningsmaterial ska skapas och testas på tio idrottsföreningar inom olika typer av idrott med syftet att detta så småningom ska spridas och användas i idrottsföreningar över hela landet.
Jag förordrar att ett fortsatt arbete för att motverka våld och brottslighet vid idrottsevenemang inkluderar insatser för att öka kunskap och medvetenhet om frågor om maskulinitetskultur och våld bland de parter som är involverade i arbetet. Även i detta sammanhang vill jag peka på RF som en betydelsefull aktör.

Mediernas roll

Det förs ständigt en diskussion om hur mediernas rapportering kring idrottsevenemang påverkar både förekomsten av ordningsstörningar – det är tacksamt att bråka där det genast får bred offentlig spridning – och bilden av vad som egentligen händer när något händer. Medierna anses överdriva och dramatisera även händelser som inblandade parter på plats inte uppfattar som dramatiska.
En god idé är att idrottsrörelsen inleder en dialog med medierna för att framföra synpunkter och få en i bästa fall konstruktiv diskussion om hur de kan medverka till att bilden av ordningsstörningar, brottslighet och våld i samband med idrottsevenemang inte överdramatiseras eller sprids på ett olyckligt sätt.
TV har särskilt starkt inflytande över bilden av idrotten och TV-sändningar från lagidrott inramas nästan alltid med attribut från den maskulina kultur som jag berörde ovan. Jag tror därför att en dialog med ansvariga på TV-kanaler som sänder idrott kan vara värdefull i syfte att förstärka sådant som är önskvärt i kulturen runt idrotten och få bort sådant som inte är önskvärt.

Hur kommersiella intressen kan gynna och motverka en positiv utveckling

Idrottsrörelsen bygger på mängder av ideellt engagemang, men den är också beroende av ofta starka kommersiella intressen. Ingen elitverksamhet kan utvecklas på ett konkurrenskraftigt sätt utan stöd av resursstarka sponsorer. Mediebevakningen av idrottsevenemang påverkas även den starkt av kommersiella intressen. Till exempel finns TV-bolag som köper sändningsrätter till lagsportens matcher och sänder dem på storbild från restauranger och pubar där människor förväntas samlas och konsumera mat och dryck samtidigt som de hejar på sitt lag. Som redan sagts gynnas i dessa sammanhang ofta den maskulina kulturen. ”Grabbarna samlas över några öl på puben och snackar sport”. I så mening kan den kommersiella verksamheten bidra till supporterkulturens sämre sidor – fylla, stök och i värsta fall brottsliga handlingar.
En medveten diskussion med sponsorer och annan kommersiell verksamhet som gynnas av människors intresse för idrott, kan motverka att de mer eller mindre omedvetet gynnar det negativa. Istället kan de involveras i verksamhet som bidrar till idrottsevenemangen som positiva folkfester för människor ur breda grupper.

Skillnad i behov för att få bukt med det som är farligt och det som enbart strävar efter att främja det positiva

När det gäller arbetet med att få bukt med otrygghet, brott och ordningsstörningar och därmed skapa säkerhet och trygghet i samband med idrottsevenemang, finner jag det angeläget att alla parter förstår vikten av *sammanhållning* och *enhetlighet*. Alla måste sluta upp runt de principer som styr arbetet, använda samma typer av åtgärder och regelverk. Så fort det uppstår öppna meningsskillnader och berörda parter agerar olika kommer de negativa krafterna att utnyttja blottorna till sin fördel. Det kan i sin tur medföra att problemen består eller i värsta fall ökar.
När det gäller arbetet med att gynna välkomnande och stämningsfulla arrangemang krävs sannolikt inte samverkan och enhetlighet på samma sätt. Tvärt om kan detta gynnas av att varje klubb kan få utveckla det positiva – det som alltså är fritt från sådant som är brottsligt och farligt – med stor variation. Klubbarna kan rent av gynna utvecklingen genom att utmana varandra i vilka som kan skapa trevligast stämning vid sina evenemang. Naturligtvis kan även här utvecklas gemensamma rutiner, som till exempel att de officiella supporterklubbarna byter klubbsymboler med varandra på innerplan före match, eller andra symbolhandlingar med positiv laddning.
För att underlätta spridning av goda exempel och kommunikation mellan berörda idrottsförbund och klubbar, förordar jag att någon aktör – till exempel RF – inrättar ett för idrotten gemensamt webbforum där frågorna kan diskuteras och goda exempel kan få spridning.

Med denna rapport är mitt uppdrag som Nationell samordnare för en positiv supporterkultur och mot våld och annan brottslighet i anslutning till idrottsevenemang slutfört.

Örebro dag som ovan

Rose-Marie Frebran
Landshövding i Örebro län